

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

ХАРКІВ – 2020

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

для першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі
знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

Укладачі:

- К.В. Гусаров
- В.В. Баранкова
- К.А. Гузе
- М.В. Жушман
- А.Ю. Каламайко
- О.В. Колісник
- Я.Л. Коломієць
- В.Ю. Мамницький
- О.І. Попов
- О.В. Рожнов
- Д.М. Сібільов
- І.П. Тимошевська
- О.В. Шутенко
- М.В. Шпак

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Цивільний процес» передбачає опанування студентами заочної форми навчання системи знань, які дозволяють їм в майбутньому використовувати в практичній діяльності отримані знання з цивільного процесуального права. опануванню підлягають такі інститути цивільного процесу, як доступність правосуддя по цивільним справам, а також предмет та метод цивільного процесуального права, суб'єкти вказаної галузі права, провадження у суді першої інстанції та судів контролюючих інстанцій. При цьому особа, що претендує на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», повинна довести знання, що свідчать про розуміння нею основних рис проваджень цивільного судочинства та особливості його здійснення в позовному (включаючи спрощене), окремому та наказному провадженнях.

При вивченні курсу «Цивільний процес» студент повинен володіти понятійним апаратом цієї навчальної дисципліни, розуміти значення його основних інститутів. Разом з цим, під час поточного та підсумкового контролю здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня має довести власну можливість вміти застосовувати отримані знання у практичній діяльності з урахуванням новітніх положень цивільного процесуального законодавства та положень навчально-методичних на наукових джерел.

Поряд із зазначеним вище, здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня повинен орієнтуватись у практиці Європейського суду з прав людини з питань застосування положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Разом з цим потребує ознайомлення та розуміння діяльність Верховного Суду при перегляді судових рішень по цивільним справам.

З урахуванням визнання Європейським судом з прав людини виконавчого провадження як завершальної стадії цивільного судочинства опануванню підлягає механізм примусового виконання судових рішень по цивільним справам.

При виконанні контрольної роботи у письмовому вигляді студенти, прізвища яких починаються від “А” до “Д”, готують I варіант, від “Е” до “К” – II, від “Л” до “П” – III, від “Р” до “Т” – IV, від “У” до “Ч” – V, від “Ш” до “Я” – VI варіант.

Колектив кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого бажає Вам, дорогі друзі, успіхів в опануванні навчальної дисципліни «Цивільний процес»!

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС”**

V СЕМЕСТР

- Тема 1. Доступність правосуддя та предмет цивільного процесуального права.
- Тема 2. Принципи цивільного процесуального права.
- Тема 3. Склад суду, апарат суду, відводи.
- Тема 4. Цивільна юрисдикція.
- Тема 5. Сторони в цивільному процесі.
- Тема 6. Треті особи в цивільному процесі.
- Тема 7. Органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
- Тема 8. Представництво в суді.
- Тема 9. Інші учасники судового процесу
- Тема 10. Цивільні процесуальні правовідносини.
- Тема 11. Зловживання процесуальними правами.
- Тема 12. Процесуальні строки.
- Тема 13. Судові витрати.
- Тема 14. Заходи процесуального примусу.
- Тема 15. Доказування та докази в цивільному процесі.

VI СЕМЕСТР

- Тема 16. Позов.
- Тема 17. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі.
- Тема 18. Підготовче провадження.
- Тема 19. Розгляд справи по суті.
- Тема 20. Рішення суду першої інстанції.
- Тема 21. Заочний розгляд справи.
- Тема 22. Наказне провадження.
- Тема 23. Окреме провадження.
- Тема 24. Апеляційне провадження.
- Тема 25. Касаційне провадження.
- Тема 26. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.
- Тема 27. Виконавче провадження.
- Тема 28. Відновлення втраченого судового провадження.
- Тема 29. Міжнародний цивільний процес.
- Тема 30. Конвенційний механізм захисту прав людини Європейським судом з прав людини.
- Тема 31. Нотаріат та нотаріальний процес.
- Тема 32. Третейське судочинство.

Тема 33. Міжнародний комерційний арбітраж.

Тема 34. Медіація та цивільний процес.

V СЕМЕСТР

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Доступність правосуддя та предмет цивільного процесуального права

Питання для обговорення

1. Форми захисту цивільних прав, свобод і законних інтересів.
2. Судова влада і правосуддя у цивільних справах.
3. Поняття цивільного процесу та його структура.
4. Цивільне судочинство та інші форми судочинства.
5. Цивільне процесуальне право як галузь права.
6. Джерела цивільного процесуального права.
7. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та її застосування в цивільному судочинстві.
8. Доступність правосуддя як міжнародний стандарт.
9. Право на справедливий судовий розгляд та його складові.
10. Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства та практика його застосування.
11. Предмет і система науки цивільного процесуального права.

Дайте розгорнуту відповідь на запитання

1. Панкратова П.Р. подала до суду написану від руки російською мовою позовну заяву про розірвання шлюбу з тих підстав, що її чоловік зловживає спиртними напоями. У позовній заяві містилося клопотання про розгляд справи російською мовою через те, що позивачка є громадянкою Молдови та не знає української. Суд залишив позовну заяву без руху, надавши строк для усунення недоліків позовної заяви, а саме для подачі її у друкованому вигляді та українською мовою. Позивачка подала апеляційну скаргу на зазначену ухвалу, мотивуючи її тим, що суд першої інстанції незаконно обмежив її право на доступ до суду, передбачене у п. 1 ст. 6 ЄКПЛ, адже суд та всі учасники справи володіють російською, а вимога про написання позовної заяви українською не передбачена чинним законодавством. Крім того, позивачка зазначала, що не має комп'ютера для того, щоб надрукувати

позовну заяву, а звернутися до адвоката не може, адже перебуває у скрутному матеріальному становищі.

Як має діяти суд апеляційної інстанції? Оцініть зазначену ситуацію в контексті принципу верховенства права та права на доступ до суду відповідно до положень п. 1 ст. 6 ЄКПЛ та практики ЄСПЛ.

2. 09.06.2018 р. ТОВ Телерадіокомпанія «Міст ТБ» звернулося до Київського апеляційного господарського суду із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 14.03.2018 р. у справі № 278u/2017 за позовом Space Communication Ltd до ТОВ Телерадіокомпанія «Міст ТБ» про стягнення коштів.

11.06.2018 р. Київський апеляційний господарський суд відмовив у відкритті провадження за заявою ТОВ Телерадіокомпанія «Міст ТБ» і вказав, що така заява підлягає розгляду Апеляційним судом міста Києва.

Проаналізуйте процесуальні дії суду. За якими критеріями розмежовується юрисдикція загальних і господарських судів?

3. Долинський А. звернувся до Київського районного суду м. Харкова з позовом до Харківської дирекції страхової компанії «PZU». В позовній заяві він зазначав, що у 2008 р. ним був укладений договір страхування транспортного засобу. Внаслідок ДТП його автомобіль був пошкоджений, але всупереч умовам договору страхова компанія відмовляється виплатити йому відшкодування вартості пошкодженого майна. Представник Харківської дирекції страхової компанії «PZU» в судовому засіданні зазначив, що за позовом повинна відповідати не регіональна дирекція, а головне управління страхової компанії, що знаходиться у м. Києві. Суд ці доводи відхилив, розглянув справу і постановив рішення на користь позивача.

Чи правомірні дії суду? Хто такі сторони у цивільному процесі? Визначте сторони у даній справі!

4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) в інтересах неповнолітньої Кривонос О. М. звернувся до місцевого суду Київського району м. Харкова з позовом до Харківської міської ради в особі Департаменту служб у справах дітей Харківської міської ради (далі – Департамент) про поновлення права

власності та відшкодування шкоди, завданої неправомірним рішенням відповідача. Свої вимоги Уповноважений обґрунтував тим, що всупереч інтересам неповнолітньої, Департамент своїм рішенням надав згоду Кривоносу М.М., батьку і співвласнику житла неповнолітньої Кривонос О.М., на продаж від імені доньки частини її власної квартири. Проте це рішення відповідач виніс без згоди піклувальника неповнолітньої – її бабусі Зарудної О.О., а лише на підставі заяви Кривоноса М.М. Оскільки останнім вищезазначена трикімнатна квартира була продана, а іншого житла на її ім'я Кривонос О.М. не придбано, неповнолітня була позбавлена права власності на нерухоме майно, чим порушені вимоги ст. 41 Конституції України. На початку першого судового засідання, що розглядалося за правилами спрощеного позовного провадження, до суду звернувся представник Уповноваженого (далі – представник) з клопотанням про допуск його до участі у справі замість Уповноваженого та пред'явив своє службове посвідчення. Суд відмовив у задоволенні заявленого клопотання, оскільки на підтвердження своїх повноважень представник не надав нотаріально посвідчену довіреність від імені піклувальника неповнолітньої – Зарудної О.О. Після надання відповідної довіреності представник взяв участь у справі, при розгляді якої між ним і відповідачем була укладена мирова угода. У зв'язку з цим суд постановив ухвалу про закриття провадження у справі.

Дайте правову оцінку діям суду. Визначте форми та підстави участі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також його процесуальні права та обов'язки в цивільному процесі.

5. Івченко В. звернувся з позовом до Дяченко С. про витребування своєї відеокамери «Samsung». Під час проведення судових дебатів до суду надійшла позовна заява від Радченко С., який просив допустити його до участі у справі як третю особу, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. Позов Радченко С. ґрунтувався на тих обставинах, що відеокамера «Samsung» належить саме йому, а не первісним сторонам у справі. Суддя допустив Радченко С. до участі у справі і після дослідження всіх обставин справи його позов задовольнив.

Чи правильні дії судді? Що таке предмет спору? Якими правами користуються треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору?

6. Юркевич А.В. звернувся до суду з позовом до ТОВ “Будпроект” про відшкодування завданих збитків у зв’язку з невиконанням обов’язків за договором будівельного підяду. У судовому засіданні голова правління ТОВ “Будпроект” повністю визнав заявлені позовні вимоги. Суд відклав розгляд справи через те, що голова правління як представник ТОВ “Будпроект” діяв у процесі не на підставі довіреності, а лише документа, що посвідчує його службове становище, тому неможливо дійти висновку, чи був він уповноважений на вчинення від імені відповідача такої процесуальної дії, як визнання позову, що має істотне значення для правильного вирішення справи.

Чи правомірні дії суду? Які особливості представництва в суді юридичних осіб? Визначте документи, якими посвідчуються повноваження представників юридичних осіб.

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант I

1. Ковальчук звернулася до суду з позовом до Харківського заводу транспортного обладнання про поновлення на роботі. У позовній заяві вона зазначала, що працювала економістом у відділі праці і заробітної плати заводу. Вона вважала, що її звільнено з посади незаконно, тому що ніякого скорочення штату у відділі не було, а лише невелика реорганізація в межах двох відділів. У той самий день до відділу планування на посаду економіста було прийнято нового працівника. Ковальчук також вказала, що на її утриманні знаходиться мати та двоє малолітніх дітей. У позовній заяві позивачка заявила клопотання про витребування у відповідача штатного розкладу та інших документів, які свідчать про відсутність скорочення штатів на підприємстві.

У попередньому судовому засіданні суддя відмовив позивачці в задоволенні даного клопотання, посилаючись на те, що вона зобов’язана довести ті факти, на які посилається як на підставу своїх позовних вимог.

Чи відповідають дії суду процесуальному законодавству? Яким принципом повинен керуватися суд при вирішенні цього питання? Визначте зміст цього принципу.

2. Герасименко О.Р. звернулася до суду з позовом про позбав-

лення батьківства Герасименка Р.П. щодо його малолітнього сина. У позовній заяві вона зазначала, що після смерті матері вони з братом проживають сумісно, вона піклується про нього, займається його вихованням і, оскільки вона працює, брат перебуває повністю на її утриманні, а батько матеріальної допомоги їм не надає.

Суд відмовив Герасименко О.Р. у відкритті провадження у справі на підставі того, що вона не призначена опікуном над своїм малолітнім братом, тому не має права безпосередньо звертатися за захистом його прав, а повинна звернутися до органів опіки та піклування.

Чи правильні дії суду? Хто може виконувати функції законного представника у цивільному судочинстві? Процесуальне становище Герасименко О.Р.

3. Кулікова подала позов до Вороніна про встановлення батьківства і стягнення аліментів на дочку Юлію і просила задовольнити її вимоги, посилаючись на те, що була з відповідачем у близьких стосунках: більше року він приходив до неї у гуртожиток, що можуть підтвердити її подруги Шимко та Малишева. За висновком судово-акушерської експертизи вона завагітніла у період зустрічей з відповідачем, а за висновком судово-біологічної експертизи батьківство відповідача щодо її дитини не виключається. Відповідач проти позову заперечував, посилаючись на те, що хоча й мав з позивачкою близькі стосунки, батьком бути не міг, оскільки у момент зачаття перебував у відрядженні.

Які факти підлягають доказуванню? Які факти має доказувати кожна сторона? Які засоби доказування можуть бути використані у цій справі? Визначте поняття доказів та засобів доказування, дайте їх класифікацію.

Варіант II

1. Окіменко звернулася до суду з позовом до Дем'яненко про стягнення аліментів. Ухвалою судді місцевого суду провадження у справі відкрите, а розгляд справи по суті розпочато в порядку письмового провадження, без виклику сторін. Посилаючись на порушення судом основоположних принципів цивільного судочинства, відповідач у відзиві заявив клопотання, в якому заперечував розгляд справи у письмовому провадженні, та вимагав розглянути справу в судовому засіданні з повідомленням сторін. Ухвалою суду відповідне клопотання відповідача судом було задоволено. Враховуючи, що справа підлягає

розгляду у відкритому судовому засіданні, до канцелярії суду надійшло клопотання позивача про подальший розгляд справи в закритому засіданні з метою нерозголошення відомостей, які стосуються інтимних та особистих стосунків між сторонами, а також для запобігання одержання дитиною інформації, яка може спричинити їй психологічну травму.

Зважаючи на предмет спору, беручи до уваги наявні докази у матеріалах цивільної справи, суд прийшов до висновку, що позивачем не доведено під час заявлення клопотання наявність обставин, які в розумінні положень чинного процесуального законодавства України зумовлюють розгляд справи у закритому судовому засіданні. На підставі цього, суд залишив клопотання позивача без задоволення.

Чи відповідають дії судді чинному законодавству? Яким принципом процесу керувався суд та учасники справи? Розкрийте його зміст.

2. В результаті дорожньо-транспортної пригоди автомобілі Міцубісі та Тайота зазнали механічних пошкоджень. Відповідно до протоколу про адміністративне правопорушення, складеного співробітниками патрульної поліції, схеми дорожньо-транспортної пригоди, а також постанови Держинського районного суду м. Харкова винним визначений водій автомашини Тайота, Афанасьєв, котрий пошкодив автомобіль Міцубісі, яким керував Серьогін Олексій.

Визначте сторони в справі, враховуючи, що автомобіль Тайота належав ТОВ «Промтехметал», а автомобіль Міцубісі – Серьогіну Володимиру, який передав своєму брату – Серьогіна Олексія, ключі та реєстраційний документ на автомобіль. Які є підстави в чинному законодавстві щодо участі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору?

3. Фізична особа – підприємець Смирнов звернувся до суду з позовною заявою до Заводського ВП ГУНП в Миколаївській області про стягнення матеріальної шкоди. Зазначив, що внаслідок ДТП за участю його водія, який здійснював перевезення пасажирів, і водія відповідача, який керував службовим автомобілем, з вини останнього належному йому автобусу були спричинені пошкодження. Ухвалою Заводського районного суду м.Миколаєва Смирнову відмовлено у відкритті провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 186 ЦПК

України.

Чи правильні дії суду? До юрисдикції якого суду, на вашу думку, слід віднести зазначену справу і за якими ознаками?

Варіант III

1. Зеньков П.К. звернувся до суду із позовом до Сумської філії Публічного акціонерного товариства “Укртелеком” про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, відшкодування матеріальної та моральної шкоди, мотивуючи це тим, що наказом від 11 січня 2018 р. № 23 його безпідставно звільнено з посади начальника 2-го відділу згідно з п. 2 ст. 40 КЗпП – у зв’язку з невідповідністю займаній посаді внаслідок недостатньої кваліфікації. Суддя Ковпаківського районного суду м. Суми залишив позовну заяву Зенькова П.К. без руху, мотивуючи це тим, що позивачем не сплачено судовий збір, й надав Зенькову П.К. строк для усунення недоліків.

Чи правомірні дії судді Ковпаківського районного суду м. Суми? У якому розмірі та порядку сплачується судовий збір? Яким чином має діяти Зеньков П.К.?

2. У жовтні 2018 р. С. звернулася до суду з позовом до Голопристанського державного лісопромислового господарства, в якому просила стягнути з відповідача на її користь заборгованість по заробітній платі та середній заробіток за час затримки розрахунку при звільненні, посилаючись на те, що 17 липня 2018 р. її за п. 1 ст. 36 КЗпП України звільнено з посади пожежника-охоронника Збур’ївського лісництва, однак відповідач не провів з нею розрахунку.

Справа судами розглядалась неодноразово.

Рішенням Голопристанського районного суду Херсонської обл. від 6 грудня 2018 р. позов задоволено. Цим рішенням, яке набрало чинності і виконане в частині стягнення заборгованості по заробітній платі, позивачці поновлено строк звернення до суду за вирішенням спору про стягнення заборгованості, оскільки, на думку суду, цей строк (який складає 11 днів) пропущено з поважних причин.

Ухвалою апеляційного суду Херсонської обл. від 27 грудня 2018 р. рішення в частині спору про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку скасовано.

Рішенням Голопристанського районного суду від 19 січня 2019 р. у задоволенні позову про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку задоволено.

бітку за час затримки розрахунку відмовлено.

В апеляційній скарзі С. просить скасувати зазначене рішення, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права. Зокрема, відмовляючи у задоволенні заявлених вимог, суд виходив з того, що позивачка без поважних причин пропустила встановлений ст. 233 КЗпП України тримісячний строк звернення до суду за вирішенням спору.

Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга? Які факти входять, а які не входять до предмета доказування в даному випадку?

3. У вересні 2018 р. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернувся до суду з позовом в інтересах Вітренко Р. до 4-ї державної нотаріальної контори, Ващенко А., Великого Л. про визнання договору дарування частини жилого будинку недійсним. У судовому засіданні Уповноважений Верховної Ради України з прав людини подав заяву про закриття провадження у справі та відмову від позову, оскільки нотаріусом 4-ї державної нотаріальної контори м. Києва внесені відповідні зміни до договору дарування. Ухвалою судді Подільського районного суду м. Києва від 3 жовтня 2018 р. провадження по справі за позовом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини було закрито у зв'язку з подачею Уповноваженим заяви про закриття справи та відмову від позову.

В апеляційній скарзі Вітренко Р., не погоджуючись з таким судовим рішенням, просить його скасувати з посиланням на неправильне застосування норм процесуального права, а справу направити на новий розгляд.

Апеляційний суд встановив, що суд першої інстанції, розглядаючи справу, порушив вимоги процесуального закону, оскільки Вітренко Р., як особу, в інтересах якої подано позов, належним чином не було повідомлено про час і місце судового засідання, чим позбавив його можливості реалізувати свої процесуальні права, зокрема брати участь у судовому засіданні, надати свої доводи та клопотання тощо.

Яке рішення повинен ухвалити апеляційний суд? Чи повинен Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який подав позов, відмовитися від нього? Які наслідки має відмова Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від поданої ним позовної заяви?

Варіант IV

1. Вироком суду, який набув законної сили, Пащенко В. був засуджений до позбавлення волі з конфіскацією майна. Вироком був задоволений позов м'ясокомбінату, на користь якого з Пащенка В. було стягнуто 11700 грн. Дружина засудженого, Пащенко О. звернулася до суду з позовом про виключення з опису і звільнення від арешту телевізора «Samsung» і комп'ютера «Asus», вказуючи, що ці речі належать їй на праві приватної власності. В судовому засіданні з'ясувалося, що ці речі вже знаходяться на лоті електронних торгів «СЕТАМ».

Визначте коло осіб, які беруть участь у цій справі, та їх процесуальний статус. Що таке співучасть у цивільному процесі?

2. Рішенням Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області позовні вимоги Воловика М.В. до Мологівської сільської ради про визнання договору купівлі-продажу дійсним і визнання права власності на самочинне будівництво задоволено. Не погоджуючись із зазначеним рішенням, керівник Білгород-Дністровської місцевої прокуратури Одеської області звернувся до апеляційного суду зі скаргою, в якій просив рішення суду першої інстанції скасувати і ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні позовних вимог. Ухвалою судді Апеляційного суду Одеської області апеляційну скаргу прокурору повернуто. Постановляючи відповідну ухвалу, суддя апеляційної інстанції виходив з того, що керівник прокуратури не брав участі в розгляді справи в суді першої інстанції та не є особою, про права і обов'язки якої суд вирішував питання, а тому відсутні підстави для прийняття апеляційної скарги до розгляду.

Чи правомірні дії суду апеляційної інстанції? Визначте форму участі прокурора у даній справі. Які процесуальні права та обов'язки має прокурор у цивільному процесі?

3. Приходько С.П., мешканець м. Києва, під час перебування у відрядженні у м. Харкові був травмований внаслідок наїзду автомобіля, який належить Кременчуцькому нафтопереробному заводу. Приходько С.П. звернувся з позовом до заводу про відшкодування заподіяної його здоров'ю та майну шкоди. Позовну заяву він подав до суду за своїм місцем проживання у м. Києві. Суддя відмовив у відкритті провадження по справі і роз'яснив позивачу, що він на підставі ч. 2 ст. 27 ЦПК України має звернутись з позовом до суду за місцем знаходження відповідача – Кременчуцького нафтопереробного заводу.

Чи законні дії суду? Визначте вид підсудності цієї категорії справ. Які правові наслідки недотримання встановлених законом правил підсудності цивільних справ?

Варіант V

1. Кривко звернувся до суду з позовом до Климова та Климової про виселення. У позовній заяві Кривко зазначив, що 19 травня 2018 р. був укладений та нотаріально посвідчений договір купівлі-продажу трикімнатної квартири № 8 по вул. Пушкінській, 35, за яким він є покупцем квартири, а продавцями – Климова, Климов та Перетятяко. Пунктом 4 цього договору передбачено, що продавці квартири – Климова, Климов та Перетятяко мають звільнити зазначену квартиру у строк до 19 червня 2018 р. 14 липня 2018 р. Кривко з'ясував, що Перетятяко у придбаній ним квартирі вже не проживає, а Климов та Климова квартири не звільнили і наполягають на укладенні договору оренди цього жилого приміщення строком на три місяці.

Визначте склад сторін у даній справі. Який вид співучасті має місце в даному випадку? Як вирішувалося б питання щодо співучасті у разі подання позову про визнання даного договору купівлі-продажу недійсним?

2. Савченко М.А. доручила адвокату подати до суду від її імені заяву про усиновлення дитини та представляти її інтереси в суді. Заява за підписом представника була подана до суду. До неї додано нотаріально посвідчена довіреність, що підтверджувала повноваження представника на ведення в суді від імені С. справи про усиновлення. Суд прийняв заяву та відкрив провадження у справі.

У судовому засіданні представник органу опіки та піклування, який брав участь у розгляді справи, заперечував проти участі у справі представника Савченко М.А. Суд відхилив це клопотання, пояснивши, що заявники та заінтересовані особи в справах окремого провадження можуть брати участь особисто або через представника у будь-якій справі, в тому числі у справі про усиновлення.

Для забезпечення таємниці усиновлення представником заявника заявлено клопотання про розгляд справи в закритому судовому засіданні. Суд відмовив у задоволенні клопотання, зазначивши, що це не входить до повноважень представника. Справу розглянуто у відк-

ритому судовому засіданні з ухваленням рішення про задоволення заявленої вимоги щодо усиновлення дитини.

Чи відповідають дії суду закону? Зазначте учасників цивільного процесу, які мають право брати участь у справі особисто або через представника. При розгляді яких справ та на яких стадіях цивільного процесу може брати участь представник?

3. Вертинська продала свій будинок, який знаходиться у м. Ізюмі Харківської обл., та виїхала до батьків до м. Харкова на постійне проживання. При розрахунку за будинок Фролов не додав Вертинській певної суми коштів і видав розписку про погашення боргу через чотири місяці. Зайнявши із сім'єю будинок, Фролов виїхав у довгострокове від'їждження до м. Сімферополя. Після закінчення строку погашення боргу Вертинська вирішила звернутися до суду з позовом про стягнення з Фролова заборгованої суми.

До якого суду може звернутися Вертинська з цим позовом? Визначте вид підсудності.

Варіант VI

1. Клименко звернувся до суду з позовом до Сидоренка, вимагаючи відшкодування шкоди в розмірі 9000 грн. Свої позовні вимоги він обґрунтовував тим, що відповідач під час керування автобусом “Богдан” здійснив ДТП, внаслідок чого заподіяв позивачеві шкоди. Автобус “Богдан” належить ТОВ “АТП-4432”, що займається пасажирськими перевезеннями.

Чи правильно позивач визначив особу, яка повинна відповідати за заявленими вимогами?

2. Вітренко звернувся до суду з позовом до ресторану “Чайка” про відшкодування вартості пальто. У позовній заяві він зазначив, що під час відвідування цього ресторану залишив у гардеробі пальто, яке потім зникло. Під час розгляду справи представник відповідача звернувся до суду з клопотанням про притягнення до участі у справі як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору, гардеробника Пасечніка.

Чи є підстави для задоволення такого клопотання? Хто такі треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету

спору?

3. Гордєєв видав довіреність Котенку на ведення справи в суді від свого імені. Котенко подав позов від імені Гордєєва до Соколова про стягнення грошей за договором позики. Під час розгляду справи Соколов запропонував укласти мирову угоду і Котенко підписав її від імені позивача.

Які дії має право вчиняти представник від імені довірителя? Які особи мають право діяти через представника у цивільному процесі?

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС” ДО ЗАЛІКУ

1. Форми захисту цивільних прав.
2. Судова влада і правосуддя в цивільних справах.
3. Поняття цивільного процесу та його структура (стадії, провадження).
4. Цивільне судочинство та інші форми судочинства.
5. Предмет та метод цивільного процесуального права.
6. Структура ЦПК України. Джерела цивільного процесуального права.
7. Резолюції та рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя у цивільних справах.
8. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод судом при розгляді цивільних справ.
9. Право на справедливий судовий розгляд в цивільному процесі.
10. Поняття та класифікація принципів цивільного процесу.
11. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у цивільному процесі.
12. Принцип верховенства права в цивільному процесі.
13. Принцип правової визначеності в цивільному процесі.
14. Принцип пропорційності в цивільному процесі.
15. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
16. Принцип змагальності в цивільному процесі.
17. Принцип рівноправності сторін в цивільному процесі.

18. Принципи гласності та усності в цивільному процесі.
19. Принцип безпосередності судового розгляду.
20. Цивільні процесуальні правовідносини (поняття, елементи).
21. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
22. Склад суду. Підстави для відводу суддів.
23. Учасники справи, їх процесуальні права та обов'язки.
24. Поняття сторін в цивільному процесі. Права та обов'язки сторін.
25. Поняття та види співучасті в цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки співучасників.
26. Неналежний відповідач та порядок його заміни.
27. Процесуальне правонаступництво. Порядок вступу у процес правонаступника.
28. Поняття та види третіх осіб в цивільному процесі.
29. Порядок вступу у справу третіх осіб. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору.
30. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та їх відмінність від співучасників.
31. Поняття та види процесуального представництва.
32. Повноваження представника в суді.
33. Добровільне представництво в суді.
34. Законне представництво в суді.
35. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
36. Інші учасники судового процесу. Їх процесуальні права та обов'язки.
37. Цивільна юрисдикція та її види.
38. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
39. Інстанційна юрисдикція.
40. Підсудність цивільних справ (територіальна юрисдикція). Поняття та види.
41. Підстави та порядок передачі справи до іншого суду.
42. Поняття та види строків у цивільному процесі. Порядок продовження та поновлення процесуальних строків.
43. Поняття та види судових витрат.
44. Загальний порядок обчислення судового збору.

45. Попереднє визначення суми судових витрат.
46. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
47. Розподіл судових витрат між сторонами.
48. Зловживання процесуальними правами та їх види.
49. Заходи процесуального примусу. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.
50. Судові виклики та повідомлення.
51. Поняття доказування у цивільному процесі.
52. Судові докази та їх класифікація.
53. Належність, допустимість, достатність та достовірність доказів.
54. Предмет доказування.
55. Підстави звільнення від доказування.
56. Подання доказів.
57. Забезпечення доказів при розгляді цивільних справ.
58. Показання свідків. Імунітет свідка.
59. Висновок експерта.
60. Висновок експерта в галузі права у цивільному процесі.
61. Письмові та речові докази.
62. Електронні докази в цивільному процесі.
63. Позов та його елементи.
64. Види позовів.
65. Підстави та порядок забезпечення позову.
66. Види забезпечення позову.
67. Зустрічне забезпечення позову.
68. Скасування зустрічного забезпечення та заходів забезпечення позову.
69. Захист інтересів відповідача від пред'явленого позову.
70. Зміна позову. Відмова від позову, визнання позову та мирова угода.
71. Передумови права на звернення до суду та порядок його здійснення.
72. Письмові заяви учасників справи.

VI СЕМЕСТР

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Провадження у справі в суді першої інстанції

Питання для обговорення:

1. Передумови права на звернення до суду та порядок його здійснення.
2. Пред'явлення позову.
3. Правові наслідки відкриття провадження у справі.
4. Загальна характеристика підготовчого провадження.
5. Розгляд справи по суті. Заочний розгляд справи.
6. Наказне та окреме провадження в системі цивільного судочинства.

Дайте розгорнуті відповіді на запитання

1. Позивачка звернулась до суду з позовом до Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації, про скасування розпорядження, мотивуючи його незаконністю розпорядження Дніпровської РДА № 119 від 11 березня 2016 року, яким позивачці відмовлено у наданні (приєднанні) вільної кімнати площею 19,20 кв. м, що звільнилася у комунальній квартирі.

31 травня 2018 року Дніпровський районний суд м. Києва постановив ухвалу, якою відмовив у відкритті провадження у справі на тій підставі, що позов про скасування акта органу державної влади має розглядатися за правилами адміністративного, а не цивільного судочинства.

Проаналізуйте дії суду. Чи правомірно суд постановив ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі? Які підстави відмови у відкритті провадження у справі?

2. 2 листопада 2017 р. Іващенко Л.М. звернулася до Дніпровського районного суду м. Києва з позовною заявою до Благодіра І.О. про стягнення безпідставно отриманих грошових коштів в розмірі 20000 грн. Ухвалою від 28 листопада 2017 р. було відкрито провадження у справі та призначено судовий розгляд на 05 березня 2018 р.

05 березня 2018 р., відкриваючи судові засідання суддя Дніпровського районного суду м. Києва, повідомила, що у справі проводиться підготовче судові засідання. У зв'язку з необхідністю витребування від банківської установи інформації щодо власника грошових коштів, що надійшли на рахунок відповідача, його проведення було відкладено на 08 травня 2018 р.

У підготовче судові засідання 08 травня 2018 р. Іващенко Л.М. не з'явилася, у зв'язку з чим його проведення було відкладено на 15 серпня 2018 р. У супровідному листі, направленому на адресу позивача, суддя повідомила, що у разі повторної неявки в підготовче судові засідання позовна заява буде залишена без розгляду на підставі п. 3 ч. 1 ст. 257 ЦПК України.

Оцініть правомірність дій судді. Визначте мету та завдання проведення підготовчого провадження. В чому полягають відмінності між підготовчим та судовим засіданням?

3. До суду звернулася Рябуха з позовом до Потапова про встановлення батьківства та стягнення аліментів на її неповнолітню доньку. Відповідач в судове засідання не з'явився втретє, хоча завжди був сповіщений належним чином, про що в матеріалах справи є докази, і про причини неявки не повідомляв. Суддя, не виходячи до нарадчої кімнати, постановив ухвалу про заочний розгляд справи хоча позивачка була проти заочного розгляду справи. 1 березня 2018 р. суд позов Рябухи задовольнив у повному обсязі. 5 квітня 2018 р. від відповідача до суду надійшла заява про перегляд заочного рішення де зазначалось, що відповідач проти позову заперечує і в нього є докази в обґрунтування своїх заперечень. В останнє судове засідання він не з'явився у зв'язку з хворобою, про що надав довідку з лікарні.

Чи були допущенні суддею помилки? Чи повинен прийняти суддя заяву відповідача про перегляд заочного рішення?

4. Орган місцевого самоврядування звернувся до суду з вимогою про визнання спадщини відумерлою. У заяві було зазначено, що після смерті Первушина П.О. відкрилася спадщина; спадкове майно складається з двокімнатної квартири, грошового вкладу в ощадбанку, меблів та інших речей, належність цього майна спадкодавцю підтверджується відповідними документами; спадкоємців за законом у Первушина П.О. немає, а заповіт не був складений.

Суд, встановивши в судовому засіданні, що Первушин П.О. не має спадкоємців за заповітом і за законом, але з дня відкриття спадщини ще не сплив строк у шість місяців, який надається законом для прийняття спадщини, відмовив у задоволенні заяви.

Чи законні дії суду? Визначте порядок розгляду справ про визнання спадщини відумерлою.

5. Рішенням Харківського районного суду Харківської області було прийнято рішення у справі за позовом Богуша С.А. до ДП «Укрспирт» про надання квартири та відшкодування моральної шкоди, яким у задоволенні позову було відмовлено.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням Богуш С.А. подав на

нього апеляційну скаргу, посилаючись на його незаконність та необґрунтованість. В апеляційній скарзі він просив рішення суду скасувати та витребувати нові докази, оскільки він вважав, що наданих районному суду доказів недостатньо для задоволення його позову.

Апеляційна скарга була подана через Харківський районний суд Харківської області.

Суддя Харківського районного суду Харківської області залишив апеляційну скаргу без руху, зазначивши, що:

1) скарга не надрукована, а її рукописний текст неможливо прочитати;

2) не зазначено дати подання апеляційної скарги;

3) не конкретизовано клопотання про скасування рішення суду;

4) відсутні копії скарг та доданих до неї документів відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;

5) скаргу написано не державною мовою;

6) до апеляційної скарги не додано доказів, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваного судового рішення суду першої інстанції;

7) не зазначено поважність причин неподання доказів до районного суду та не обґрунтовано прохання про витребування нових доказів.

Чи правильні дії судді? Який порядок подання апеляційної скарги? Проаналізуйте процесуальні дії суду апеляційної інстанції на стадії відкриття апеляційного провадження. Чи всі зазначені вище вказівки суду є підставами для залишення апеляційної скарги без руху?

6. Рішенням Суворовського районного суду м. Херсона від 12 листопада 2017 року було частково задоволено позов Ніколенка О.В. до Семенова Р.Г. про скасування свідоцтв про право власності. Скасовано свідоцтва про право власності від 27 серпня 2013 року на S частину квартири у м. Херсоні, видані приватним нотаріусом Херсонського міського нотаріального округу Калініченко С.Г. за реєстрованими № 427, № 428, на ім'я Семенова Р.Г. В задоволені решти позовних вимог відмовлено.

Постановою апеляційного суду Херсонської області від 17 лютого 2018 року рішення суду першої інстанції було залишено без змін.

Семенов Р.Г. звернувся до Верховного Суду із касаційною скаргою, в якій просив скасувати рішення судів попередніх інстанцій та

ухвалити нове рішення про відмову у позові, мотивуючи свої вимоги порушенням норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

05 квітня 2018 року суддею-доповідачем другої судової палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду було відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою Семенова Р.Г. та здійснено підготовчі дії. Під час проведення попереднього розгляду справи одним із суддів, які входили до складу колегії було висловлено думку про необхідність призначення справи до судового розгляду. Двоє інших суддів висловились про відсутність підстав для скасування судових рішень попередніх інстанцій. На підставі голосування більшістю голосів 26 травня 2018 року судом касаційної інстанції було винесено постанову про відхилення касаційної скарги і залишення оскаржуваних рішень без змін.

Який порядок розгляду справ у суді касаційної інстанції? Яке значення має попередній розгляд справи судом касаційної інстанції і яка процедура його проведення встановлена ЦПК України? Чи дотримана така процедура у цій справі?

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант I

1. До суду надійшла заява Мілютіна про видачу судового наказу за вимогою про стягнення нарахованої, але не виплаченої йому суми заробітної плати. Суддя відмовив Мілютіну в прийнятті заяви про видачу судового наказу у зв'язку з ненаданням ним документів, які підтверджують заявлені вимоги.

Чи правильно діяв суддя? Які підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу? Які документи Прокопов повинен був надати до суду? Як далі діяти Прокопову?

2. У результаті ДТП Бобров спричинив автомобілю Краснова шкоду в розмірі 5000 грн. Дорошенко звернувся з позовом про відшкодування матеріальної шкоди. Відповідач у судове засідання не з'явився, хоча був повідомлений належним чином, і про причини неявки не повідомив.

На прохання позивача суд виніс ухвалу про заочний розгляд справи. 10 січня 2019 р. позовні вимоги були задоволені в сумі 3000 грн. Позивач з таким рішенням не погодився і на наступний день після його отримання подав заяву про апеляційне оскарження рішення.

13 лютого 2019 р. від відповідача надійшла заява про перегляд заочного рішення, в якій зазначалось, що відповідач проти позову заперечує і надав докази в обґрунтування своїх заперечень, а в судове засідання він не з'явився у зв'язку з тим, що був у відрядженні, про що надав довідку з місця роботи, але суд про це повідомити не мав змоги.

Суддя в прийнятті заяви відмовив, мотивуючи це тим, що відповідачем не сплачений судовий збір за заяву про перегляд заочного рішення і пропущений строк на подання такої заяви.

Дайте правову оцінку діям судді та сторін.

3. Представник наркологічного закладу звернувся до суду з заявою про обмеження цивільної дієздатності Павлюка в інтересах його неповнолітнього сина. У заяві вказано, що Павлюк протягом багатьох років зловживає наркотичними засобами, витрачає гроші на їх придбання, неодноразово проходив курс лікування в стаціонарі, але знов починає приймати наркотичні засоби. Представник органу опіки та

підкування, який був залучений судом для дачі висновку, підтвердив всі ці обставини в судовому засіданні і додатково вказав, що Павлюк позичає гроші у друзів та сусідів.

У судовому засіданні дружина Павлюка пояснила, що вона отримує високу заробітну плату, а чоловік витрачає тільки свої гроші і борги віддає сам, речі з дому не пропадають і тому він не ставить свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.

Суд закрит провадження по справі на підставі того, що дружина Павлюка відмовилась від вимоги про обмеження його в цивільній дієздатності.

Чи правильні дії судді?

Варіант II

1. Смирнов К.С. звернувся до суду із заявою про роз'яснення рішення суду, в якій зазначив, що районним судом м. Києва розглянута цивільна справа за його позовом до ДП «Українська правова інформація» про поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, компенсації за втрату частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів виплати та зобов'язання звільнити з роботи.

Рішенням районного суду м. Києва від 22.12.2016 року позов задоволено частково: стягнуто з ДП «Українська правова інформація» на користь Смирнова К.С. 63 534 грн. 24 коп. середнього заробітку за час вимушеного прогулу, а в решті позовних вимог відмовлено.

У своїй заяві про роз'яснення рішення суду Смирнов К.С. просить суд відповісти на питання, чи підлягають вирахуванню зі стягнутої суми середнього заробітку (63 534 грн. 24 коп.) податки та обов'язкові збори.

Чи є передбачені законом підстави для роз'яснення рішення? Обґрунтуйте відповідь.

2. Геращенко Г.Г. є членом Кооперативу по будівництву та експлуатації індивідуальних гаражів «Тюринка», який розташований у м. Харкові та користується гаражем № 15.

У квітні 2017 року з гаража № 15, шляхом злому замка, було викрадено автомобіль марки Toyota, модель Highlander, 2014 року випуску,

який належить Геращенку Г.Г. на праві власності. Геращенком Г.Г. було подано до Московського ВП ГУНП у Харківській області відповідну заяву.

Вироком Московського районного суду м. Харкова від 12 жовтня 2017 року Рябко Р.Р. було засуджено за викрадення вищевказаного автомобіля. Цивільний позов у кримінальному провадженні не заявлявся.

Прагнучи отримати відшкодування завданої шкоди, Геращенко Г.Г. у січні 2018 року звернувся із відповідним позовом до Кооперативу по будівництву та експлуатації індивідуальних гаражів «Тюринка». В обґрунтування своїх вимог позивач посилався на те, що гаражний кооператив «Тюринка» є охоронюваним, за охорону щомісячно сплачуються позивачем членські внески, а тому позивач просив суд стягнути з відповідача матеріальну шкоду, завдану внаслідок викрадення автомобіля у розмірі 650 000,00 грн., а також 100 000,00 грн. в якості відшкодування моральної шкоди.

Рішенням Московського районного суду м. Харкова від 31 травня 2018 року позов Геращенка Г.Г. до гаражного кооперативу про відшкодування матеріальної і моральної шкоди було задоволено.

У поданій до суду апеляційної інстанції апеляційній скарзі відповідач – гаражний кооператив «Тюринка» просить суд скасувати ухвалене рішення, посилаючись на те, що суд першої інстанції безпідставно відмовив кооперативу у клопотанні про заміну відповідача на належного – Рябко Р.Р. Крім того, матеріальної шкоди було завдано не внаслідок викрадення автомобіля, а через ДТП, внаслідок якого автомобіль перетворився у непридатний для експлуатації стан, а письмового договору про зберігання автомобіля позивач із кооперативом не укладав.

Також до суду апеляційної інстанції із апеляційною скаргою звернувся Рябко Р.Р., у якій просить рішення суду скасувати з тих підстав, що його не залучили до участі у справі, і суд вирішив питання про його обов'язки, оскільки кооператив, на його думку, буде мати право пред'явити до нього регресний позов.

Чи має право Рябко Р. Р. на апеляційне оскарження рішення суду? Чи є підстави для скасування рішення суду з урахуванням інших доводів апеляційної скарги гаражного кооперативу?

3. 30 травня 2017 р. боржник Троцко в межах відкритого виконавчого провадження звернувся до державного виконавця Приймак з вимогою про стягнення з нього суми заборгованості в розмірі 374 тис. грн. на користь АКП «Правекс Банк» шляхом продажу належного йому на праві власності майна та подав його докладний перелік з приблизною вартістю. Державний виконавець відмовив в задоволенні клопотання боржника, зазначивши про це у відповідному листі, який Троцко отримав 15 липня 2017 р. Вважаючи відмову державного виконавця необґрунтованою, Троцко 9 вересня 2017 р. звернувся до суду зі скаргою на дії державного виконавця.

Якими мають бути дії суду? Який порядок реалізації права на звернення із скаргою до суду передбачений законодавством?

Варіант III

1. Степанова звернулася до суду з позовом до Петрова про виселення його з квартири. Свої позовні вимоги вона обґрунтовувала тим, що відповідач безпідставно проживає у спірній квартирі, яка становить її приватну власність, про що в неї є відповідні правоустановчі документи, що це підтверджують. Степанова зазначала, що є власницею квартири на підставі договору купівлі-продажу, копію якого долучила до матеріалів справи.

Петров подав зустрічний позов до Степанової про встановлення факту сумісного проживання однією сім'єю та поділ майна, посиляючись на те, що спірна квартира придбана ним та Степановою за спільні кошти, набуті під час сумісного проживання з останньою. Водночас, у зв'язку з тим, що всі правоустановчі документи, що підтверджують право власності на квартиру, оформлені на Степанову, Петров звернувся до суду із заявою про забезпечення позову, в якій просив суд накладити абарону на відчуження спірної квартири до закінчення розгляду справи судом.

Чи підлягає задоволенню заява Петрова про забезпечення позову? Якщо так, то складить заяву про забезпечення позову. У чому сутність інституту зустрічного забезпечення? Чи може суд застосувати зустрічне забезпечення у вказаній справі?

2. Ряшко звернувся до Харківського районного суду Харківської області із позовною заявою до уповноваженої особи Фонду гаран-

тування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «ПростоБанк» про захист прав споживачів банківських послуг та зобов'язання відповідача включити його у перелік вкладників, які мають право на відшкодування коштів закладами за рахунок Фонду. Ухвалою місцевого суду було відмовлено позивачеві у відкритті провадження по справі у зв'язку з тим, що вказаний спір не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства. Зокрема, суд в ухвалі посилався на те, що відповідачем у вказаній справі є установа, на яку покладено виконання публічних функцій держави, а спір, який стосується формування уповноваженою особою Фонду переліку вкладників, які мають право на гарантоване відшкодування коштів, за своїм характером є публічно-правовим, а тому має розглядатися в порядку адміністративного судочинства.

В апеляційній скарзі позивач просив ухвалу суду про відмову у відкритті провадження по справі скасувати та позитивно вирішити питання про відкриття провадження у справі.

Дайте характеристику суб'єктів права на апеляційне оскарження. Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга? Яке рішення має прийняти суд апеляційної інстанції?

3. Рішенням Шевченківського районного суду міста Харкова було задоволено позов Іванченка до Демиденка про стягнення боргу за договором позики. Після набрання рішенням законної сили позивач отримав виконавчий лист та звернувся до державного виконавця із заявою про примусове виконання рішення суду.

Демиденко звернувся до Київського районного суду міста Харкова, за місцем свого проживання, із заявою про розстрочку виконання рішення. Відповідач зазначав, що наявність на його утриманні двох неповнолітніх дітей та дружини-студентки ускладнює виконання рішення. Враховуючи викладене, Демиденко просив суд розстрочити сплату боргу на два роки. Ухвалою Київського районного суду міста Харкова заяву Демиденка було задоволено, розстрочено виконання рішення Шевченківського районного суду міста Харкова на два роки, шляхом сплати боргу рівними частинами.

Чи є в даному випадку підстави для розстрочення виконання судового рішення? Чи правильно вчинив суд першої інстанції? Як повинен діяти державний виконавець у разі прийняття такої заяви судом до розгляду?

Варіант IV

1. Марченко пред'явила до суду позов про розірвання договору довічного утримання, посилаючись на те, що через свій похилий вік вона уклала з Капустініним вказаний договір. Згідно з умовами цього договору відповідач повинен був довічно повністю її утримувати, надавати необхідні продукти, одяг, забезпечувати належний догляд, матеріальну та фізичну допомогу. Проте з дня підписання договору відповідач не виконує його умов і не надає їй ніякої допомоги. У зв'язку з цим позивачка просила задовольнити позов з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 755 ЦК України. У ході розгляду справи в судове засідання дочкою Марченко було надане свідоцтво про смерть позивачки, крім того вона просила допустити її до участі у справі як правонаступницю.

Яку процесуальну дію має вчинити суд: відкласти розгляд справи, зупинити або закрити провадження чи залишити заяву без розгляду?

2. Після смерті Романюк П.І. між її дітьми Романюк М.П., Романюк І.П. та Носовою С.П. виник спір про поділ спадкового майна: житлового будинку та предметів домашньої обстановки і побуту. Рішенням районного суду від 20 травня 2018 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду від 29 червня 2018 р., за кожним із спадкоємців визнано право власності на 1/3 частину спадкового майна. 17 січня 2019 р. Носова С.П. звернулася до суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку з новониявленими обставинами. У своїй заяві вона зазначила, що з нотаріальної контори отримала повідомлення про наявність заповіту, в якому вона визнається єдиною спадкоємицею.

Чи виникає в даному випадку право на перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами? Чи подана заява у строк, передбачений законом? До якого суду треба звертатися заявниці?

3. У квітні 2018 р. Назаров Р.П. звернувся до суду з позовом до Оболонського районного відділу Державної виконавчої служби м. Київ (далі – РВ ДВС) ГТУЮ у м. Києві про зняття арешту з квартири. В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що у лютому 2018 р. намагався продати свою квартиру й дізнався, що на неї накладено арешт на підставі постанови державного виконавця.

Назаров Р.П. зазначив, що 21.02.2018 р. звернувся з заявою № 5172 до відповідача - Оболонського РВ ДВС м. Київ ГТУЮ в м. Києві,

на яку йому листом від 16.03.2018 р. було повідомлено, що на даний час на виконанні в Оболонському РВ ДВС м. Київ ГТУЮ у м. Києві, виконавчі провадження щодо нього – Назарова Р.В. – не перебувають. Також зазначалося, що у відділі на виконанні перебувало виконавче провадження № 23786603 щодо примусового виконання виконавчого листа № 2-344 від 05.11.2010 р. Дніпровського суду м. Києва, по якому 26.02.2012 р. державним виконавцем винесено постанову про повернення виконавчого документа без виконання, копію якої разом з виконавчим документом направлено стягувачеві.

Представник відповідача Оболонського РВ ДВС м. Київ ГТУЮ у м. Києві в судове засідання не з'явився.

Суд, дослідив письмові докази по справі:

інформаційну довідку з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, встановив, щодо Назарова Р.П. на все нерухоме майно накладено арешт, реєстраційний № обтяження: 10772748, зареєстровано 31.01.2011 р. на підставі постанови ВДВС Оболонського РЮУ в м. Києві № 23786603, № 692/16;

лист Оболонського РВ ДВС м. Київ ГТУЮ в м. Києві, в якому повідомлено, що на даний час на виконанні в Оболонському РВ ДВС м. Київ ГТУЮ у м. Києві, з якого суд встановив, що виконавчі провадження щодо боржника Назарова Р.П. відсутні. А також, що у відділі на виконанні перебувало виконавче провадження № 23786603 щодо примусового виконання виконавчого листа № 2-344 від 05.11.2010 р. Дніпровського суду м. Києва;

постанову державного виконавця про повернення виконавчого документа № 2-344 від 05.11.2010 р. без виконання.

Складіть рішення суду.

Варіант V

1. Галкін та Галкіна перебували в зареєстрованому шлюбі. 20 червня 2018 р. Галкін подав до місцевого суду Фрунзенського р-ну м. Харкова позов про поділ квартири та автомобіля, які є спільною сумісною власністю подружжя. Суддя постановив ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі, мотивуючи її тим, що 15 квітня 2017 р. місцевим судом Фрунзенського

р-ну м. Харкова постановлено ухвалу про закриття провадження у справі за позовом Галкіної до Галкіна про поділ спільно нажитого майна у зв'язку з відмовою позивача від позову.

Чи правомірні дії судді? Які позови визнаються тотожними?

2. Розглянувши у відкритому судовому засіданні цивільну справу за позовом Зотова В.А., Зотової Т.З. до Тарасова П.С., треті особи Головне управління юстиції у м. Києві, державний нотаріус Шостої Київської державної нотаріальної контори Прокопенко Н. Ф. про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири, стягнення 700 000 грн. (гроші сплачені позивачами при купівлі квартири) та стягнення моральної шкоди в розмірі 25 000 грн., суд, в резолютивній частині рішення, зазначив:

«1. Позов Зотова В.А., Зотової Т.З. до Тарасова П.С., треті особи Головне управління юстиції у м. Києві, державний нотаріус Шостої Київської державної нотаріальної контори Прокопенко Н.Ф. про визнання недійсними договору купівлі-продажу квартири – задовольнити. В решті позовних вимог – відмовити.

2. Визнати недійсним з моменту укладення договір купівлі-продажу квартири за адресою м.Київ, вул.Соборна, 5, кв.17 від 31.10.2000 між Тарасовим П.С. на користь Зотового В.А. та Зотової Т.З.».

Чи є підстави для постановлення додаткового рішення? Обґрунтуйте відповідь. Складіть правильний варіант резолютивної частини рішення.

3. Рішенням Суворовського районного суду м. Херсона від 12 листопада 2017 року було частково задоволено позов Ніколенка О.В. до Семенова Р.Г. про скасування свідоцтв про право власності. Скасовано свідоцтва про право власності від 27 серпня 2013 року на S частину квартири у м. Херсоні, видані приватним нотаріусом Херсонського міського нотаріального округу Калініченко С.Г. за реєстрованими № 427, № 428, на ім'я Семенова Р.Г. В задоволені решти позовних вимог відмовлено.

Постановою апеляційного суду Херсонської області від 17 лютого 2018 року рішення суду першої інстанції було залишено без змін.

Семенов Р.Г. звернувся до Верховного Суду із касаційною скаргою, в якій просив скасувати рішення судів попередніх інстанцій та

ухвалити нове рішення про відмову у позові, мотивуючи свої вимоги порушенням норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

05 квітня 2018 року суддею-доповідачем другої судової палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду було відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою Семенова Р.Г. та здійснено підготовчі дії. Під час проведення попереднього розгляду справи одним із суддів, які входили до складу колегії було висловлено думку про необхідність призначення справи до судового розгляду. Двоє інших суддів висловились про відсутність підстав для скасування судових рішень попередніх інстанцій. На підставі голосування більшістю голосів 26 травня 2018 року судом касаційної інстанції було винесено постанову про відхилення касаційної скарги і залишення оскаржуваних рішень без змін.

Який порядок розгляду справ у суді касаційної інстанції?

Яке значення має попередній розгляд справи судом касаційної інстанції і яка процедура його проведення встановлена ЦПК України? Чи дотримана така процедура у цій справі?

Варіант VI

1. Войтенко О.М. проживав з 1990 р. у будинку, який залишився йому після смерті батька. У 2005 р. Войтенко О.М. оформив право власності на цей будинок, а також на земельну ділянку розміром 1475 кв.м. З березня 2004 р. Войтенко О.М. проживав у цьому будинку однією сім'єю разом з Косухіною А.К. Шлюб між ними було зареєстровано у грудні 2010 р.

У 2017 р. Войтенко О.М. уклав договір купівлі-продажу $\frac{1}{4}$ частини житлового будинку з частиною господарських будівель та $\frac{1}{2}$ частини приватизованої земельної ділянки зі своїм племінником Савенковим О.Л. У лютому 2018 р. Войтенко О.М. помер.

Косухіна А.К. звернулась до суду з позовом про визнання правочину недійсним, оскільки його було укладено без її згоди, про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу з березня 2004 р. по грудень 2010 р., а також про визнання будинку спільною сумісною власністю.

Складіть позовну заяву. Проаналізуйте Постанови Великої

Палати Верховного Суду щодо права спільної сумісної власності подружжя. Визначте склад осіб, які мають брати участь у справі.

2. У січні 2015 р. Головним управлінням Держгеокадастру в Харківській області було видано Наказ про виділення земельної ділянки Прокопенку О.А. для ведення фермерського господарства. На підставі Наказу було укладено договір оренди цієї земельної ділянки між Головним управлінням Держгеокадастру в Харківській області і Прокопенком О.А., строком на 49 років, з орендною платою 150 тис. грн. У березні 2015 р. Прокопенко О.А. уклав договір суборенди з ТОВ «Соняшник» строком на 10 років, з орендною платою 180 тис. грн.

У листопаді 2018 р. прокурор в інтересах держави звернувся до Борівського районного суду Харківської області з позовною заявою про скасування Наказу Головного управління Держгеокадастру в Харківській області про виділення земельної ділянки, визнання недійсним договору оренди, укладеного між Головним управлінням Держгеокадастру в Харківській області і Прокопенком О.А., а також визнання недійсним договору суборенди між Прокопенком О.А. і ТОВ «Соняшник». Прокурор аргументував свою позовну заяву тим, що насправді Прокопенко О.А. не мав наміру займатися веденням фермерського господарства, а отримав земельну ділянку для отримання вигоди від її суборенди.

Суд відмовив у задоволенні позову, посилаючись на пропущення строків позовної давності.

Прокурор звернувся з апеляційною скаргою до Харківського апеляційного суду.

Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції і закрив провадження у справі, посилаючись на порушення правил предметної та суб'єктної юрисдикції і вказуючи, що справа повинна була розглядатися не в порядку цивільного, а в порядку господарського судочинства.

Визначте форми та підстави участі прокурора у цивільному судочинстві. Проаналізуйте рішення судів першої та апеляційної інстанції. Визначте, за правилами якого судочинства, має розглядатися юридичний спір.

3. Дерев'янка О.Р. звернувся до суду з позовом до Пилипенка

Н.П. про стягнення заборгованості за договором позики в сумі 130 000 грн. У підготовчому засіданні сторони подали до суду спільну письмову заяву про укладення між ними мирової угоди, за умовами якої Пилипенко Н.П. зобов'язався сплатити Дерев'янку О.Р. 50 000 грн. протягом трьох місяців, а в рахунок решти суми боргу передати належний йому автомобіль у той же строк. Ухвалою суду мирову угоду було затверджено, провадження у справі закрито.

Протягом наступних трьох місяців Пилипенко Н.П. прийнятих на себе зобов'язань не виконав, а на звернення Дерев'янка О.Р. заявив, що навіть і не мав наміру сплачувати гроші та передавати автомобіль.

Яким чином може захистити свої права Дерев'янка О.Р.? Чи можливе примусове виконання мирової угоди, укладеної в цивільній справі? Назвіть виконавчі документи та вимоги до них, а також строки пред'явлення виконавчих документів до виконання.

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС” ДО ІСПИТУ

1. Форми захисту цивільних прав.
2. Судова влада і правосуддя в цивільних справах.
3. Поняття цивільного процесу та його структура (стадії, провадження).
4. Цивільне судочинство та інші форми судочинства.
5. Предмет та метод цивільного процесуального права.
6. Структура ЦПК України. Джерела цивільного процесуального права.
7. Резолюції та рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя у цивільних справах.
8. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод судом при розгляді цивільних справ.
9. Право на справедливий судовий розгляд в цивільному процесі.
10. Поняття та класифікація принципів цивільного процесу.
11. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у цивільному процесі.
12. Принцип верховенства права в цивільному процесі.
13. Принцип правової визначеності в цивільному процесі.

14. Принцип пропорційності в цивільному процесі.
15. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
16. Принцип змагальності в цивільному процесі.
17. Принцип рівноправності сторін в цивільному процесі.
18. Принципи гласності та усності в цивільному процесі.
19. Принцип безпосередності судового розгляду.
20. Цивільні процесуальні правовідносини (поняття, елементи).
21. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
22. Склад суду. Підстави для відводу суддів.
23. Учасники справи, їх процесуальні права та обов'язки.
24. Поняття сторін в цивільному процесі. Права та обов'язки сторін.
25. Поняття та види співучасті в цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки співучасників.
26. Неналежний відповідач та порядок його заміни.
27. Процесуальне правонаступництво. Порядок вступу у процес правонаступника.
28. Поняття та види третіх осіб в цивільному процесі.
29. Порядок вступу у справу третіх осіб. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору.
30. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та їх відмінність від співучасників.
31. Треті особи, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та їх відмінність від співучасників.
32. Поняття та види процесуального представництва.
33. Повноваження представника в суді.
34. Добровільне представництво в суді.
35. Законне представництво в суді.
36. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
37. Інші учасники судового процесу. Їх процесуальні права та обов'язки.
38. Цивільна юрисдикція та її види.
39. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
40. Інстанційна юрисдикція.

41. Підсудність цивільних справ (територіальна юрисдикція). Поняття та види.
42. Підстави та порядок передачі справи до іншого суду.
43. Поняття та види строків у цивільному процесі. Порядок продовження та поновлення процесуальних строків.
44. Поняття та види судових витрат.
45. Загальний порядок обчислення судового збору.
46. Попереднє визначення суми судових витрат.
47. Забезпечення та попередня оплата судових витрат.
48. Розподіл судових витрат між сторонами.
49. Зловживання процесуальними правами та їх види.
50. Заходи процесуального примусу. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.
51. Судові виклики та повідомлення.
52. Поняття доказування у цивільному процесі.
53. Судові докази та їх класифікація.
54. Належність, допустимість, достатність та достовірність доказів.
55. Предмет доказування.
56. Підстави звільнення від доказування.
57. Подання доказів.
58. Забезпечення доказів при розгляді цивільних справ.
59. Показання свідків. Імунітет свідка.
60. Висновок експерта.
61. Висновок експерта в галузі права у цивільному процесі.
62. Письмові та речові докази.
63. Електронні докази в цивільному процесі.
64. Позов та його елементи.
65. Види позовів.
66. Підстави та порядок забезпечення позову.
67. Види забезпечення позову.
68. Зустрічне забезпечення позову.
69. Скасування зустрічного забезпечення та заходів забезпечення позову.
70. Захист інтересів відповідача від пред'явленого позову.
71. Зміна позову. Відмова від позову, визнання позову та мирова угода.
72. Передумови права на звернення до суду та порядок його здійснення.

73. Письмові заяви учасників справи.
74. Позовна заява та її реквізити. Правові наслідки подання позовної заяви, яка не відповідає вимогам закону.
75. Підстави та наслідки повернення позовної заяви позивачеві.
76. Заяви по суті справи.
77. Заяви з процесуальних питань.
78. Підстави та наслідки відмови у відкритті провадження по справі.
79. Підготовче провадження. Порядок проведення підготовчого засідання.
80. Врегулювання спору за участю судді.
81. Судові доручення: порядок видачі та виконання.
82. Розгляд справи по суті як стадія цивільного процесу.
83. Судове засідання як форма розгляду справи по суті.
84. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.
85. Фіксування судового процесу.
86. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи та оголошення перерви.
87. Підстави і наслідки зупинення провадження в справі.
88. Закриття провадження в справі та залишення заяви без розгляду.
89. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування.
90. Заочний розгляд справи. Перегляд і оскарження заочного рішення.
91. Правова природа справ наказного провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
92. Процедура видачі судового наказу. Розгляд заяви про скасування судового наказу.
93. Розгляд цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження.
94. Окреме провадження в структурі цивільного процесу.
95. Судові рішення. Поняття та види.
96. Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду.
97. Законна сила судового рішення. Суб'єктивні та об'єктивні межі законної сили.
98. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
99. Ухвали суду першої інстанції, їх види.

100. Розгляд справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи.
101. Розгляд справ окремого провадження про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
102. Розгляд справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
103. Розгляд справ окремого провадження про усиновлення.
104. Розгляд справ окремого провадження про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
105. Розгляд справ окремого провадження про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку.
106. Розгляд справ окремого провадження про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
107. Розгляд справ окремого провадження про визнання спадщини відумерлою.
108. Розгляд справ окремого провадження про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
109. Розгляд судами справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
110. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю.
111. Особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України.
112. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.
113. Право на апеляційне оскарження судових рішень та порядок його реалізації.
114. Відкриття апеляційного провадження. Відмова у відкритті апеляційного провадження.
115. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги.
116. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції.
117. Порядок розгляду справи апеляційним судом. Постанова суду апеляційної інстанції.
118. Повноваження суду апеляційної інстанції.
119. Підстави для скасування судового рішення в апеляційному порядку.

120. Право на касаційне оскарження та порядок його реалізації.
121. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції.
122. Підстави та порядок передачі справи на розгляд палат Верховного Суду.
123. Повноваження суду касаційної інстанції.
124. Підстави для скасування судових рішень в касаційному порядку.
125. Загальна характеристика перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
126. Загальна характеристика перегляду судових рішень за виключними обставинами.
127. Поворот виконання судових рішень.
128. Відновлення втраченого судового провадження.
129. Провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.
130. Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.
131. Поняття міжнародного цивільного процесу та його джерела.
132. Правове становище іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі.
133. Особливості провадження у справах за участю іноземних осіб.
134. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів.
135. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
136. Правовий статус і види третейського суду.
137. Міжнародний комерційний арбітраж.
138. Цивільне судочинство та медіація.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Підручники, навчальні посібники, тексти лекцій:

Виконавче провадження: навч.-практ. посібник / за заг. ред. В. В. Комарова; НЮУ ім. Я. Мудрого. Харків: Право, 2014. 704 с.

Курс цивільного процесу: підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.

Цивільний процес: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2017. 234 с.

Монографії:

Гусаров К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух : монографія / К. В. Гусаров. Х.: Право, 2010. 352 с.

Гузе К. А. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в суді: монографія / К. А. Гузе; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 200 с.

Комаров В. В. Окреме провадження: моногр. / В. В. Комаров, Г. О. Світлична, І. В. Удальцова; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2011.

Каламайко А.Ю. Електронні докази в цивільному процесі: монографія / А. Ю. Каламайко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 178 с.

Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров [та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 552 с.

Притика Ю. Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді: моногр. / Ю. Д. Притика. К., 2006.

Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: монографія / Н. Ю. Сакара; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків: Право, 2010. 256 с.

Сибилев Д. М. Участие третьих лиц в гражданском судопроизводстве / Д. М. Сибилев. Харьков: Легас, 2001.

Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В.В. Комаров, К.В. Гусаров, Н.Ю. Сакара та ін., за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. 848 с.

Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія / Т. А. Цувіна; НЮУ ім. Я. Мудрого. Харків: Слово, 2015. 281 с.

Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія / С.О. Кравцов. Х.: «Право», 2014. 232 с.

Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2020. 390 с.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія / М. В. Шпак. Харків: Право, 2020. 224 с.

Наукові статті та тези наукових доповідей:

Баранкова В. В. Предмет судового розгляду у справах про незаконність нотаріальних дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. № 3. С. 80–85.

Баранкова В. В. Нотаріальні процесуальні правовідносини. *Вісник Академії правових наук України*. 2000. № 3 (22). Х.: Право, 2000. С. 117–125.

Бичкова С. Правовий статус учасників цивільної справи (у контексті новел процесуального законодавства України). *Право України*. 2018. № 10. С. 114–128.

Gusarov K. V. Question of certain provisions efficiency of the draft of the Economic Procedure Code of Ukraine / K. V. Gusarov. *Проблеми законності*. Харків, 2016. Вип. 133. С. 32–40.

Гусаров К. В. Вплив конституційної скарги на остаточність судового рішення та вичерпання національних засобів юридичного захисту у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2017. № 1. С. 120–129.

Гусаров К. В. Законодавчі ініціативи змін апеляційного провадження цивільного судочинства: основні новели. *Право України*. 2017. № 8. С. 76–82.

Гусаров, К. В. Функції правосуддя у цивільному процесі. *Зовнішня торгівля: право та економіка*. 2006. № 3. С. 81–83.

Жушман М. В. Деякі проблеми захисту виборчих прав в Україні в аспекті відповідності європейським стандартам. *Право і суспільство*. 2017. № 5 ч. 1. С. 74–79.

Жушман М. В. Проблеми гармонізації норм Цивільного процесуального кодексу України та Закону України «Про виконавче провадження». *Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ.*

конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків, 2016. С. 69–72.

Каламайко А. Ю. Поняття та сутність електронних засобів доказування в цивільному процесі. Проблеми цивільного права та процесу: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (25 трав. 2013 р.). Х., 2013. С. 613–616.

Комаров В. В. Основоположні принципи цивільного судочинства. *Право України*. 2018. № 10. С. 14–49.

Кравцов С. А. Злоупотребление процессуальными правами сторонами исполнительного производства: теоретические и практические аспекты. *Вестник гражданского процесса*. 2018. Т. 8 Вып. 4. С. 174–205

Кравцов С. О. Деякі проблемні питання виконавчого провадження. Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків, 2016. С. 79–82.

Колісник О.В. Проблеми інтерпретації принципу верховенства права в цивільному судочинстві. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. Х.: Право, 2018. Вип. 25. С. 188–200.

Колісник О. В. Верховенство права в цивільному судочинстві як засадничий принцип розбудови правової держави в Україні», конференція. *Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, України, 11-12 травня 2018 р.) Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 41–44.

Мамницький В. Ю. Процесуальні аспекти розгляду та вирішення справ окремого провадження. *Право суспільство*. 2018. № 3. С. 61–67.

Попов О. І. Преюдиційний запит як інструмент забезпечення єдності судової практики: сутність і механізми впровадження у цивільне судочинство. *Проблеми законності*: зб. наук. пр. Харків, 2017. Вип. 136. С. 72–81.

Попов, О. І. Інстанційна система судів цивільної юрисдикції. *Університетські наукові записки*: часопис, 2012, № 3 (43). С. 145–151.

Рожнов, О. В. Деякі питання регламентації строків у цивільному судочинстві. *Проблеми законності*. Вип. 67. 2004. С. 55–61.

О. В. Рожнов. Підстави застосування заходів процесуального примусу в світлі реформи цивільного процесуального законодавства України. *Право та державне управління*. 2017. № 3. С.84–90.

Сакара Н. Ю. Право на доступ до правосуддя у цивільних справах: правові позиції Європейського суду з прав людини та національний контекст. *Право України*. 2018. № 10. С. 64–85.

Сакара Н.Ю. Феномен формалізму в цивільному судочинстві. *Проблеми законності*. 2018. № 143. С. 77–89.

Світлична Г. О. Представництво як форма надання правової допомоги в цивільному судочинстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: «Юриспруденція»: зб. наук. пр. Одеса, 2014. № 10-1, т. 1. С. 212–215.

Сібільов Д. М. Окремі питання участі держави як боржника у виконавчому провадженні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. 137–138.

Тертышников В. Доказательства как инструмент судебного до-казывания в гражданском судопроизводстве. *Право Украины*. 2011. № 9–10. С. 338–351.

Удальцова И. Модели заочного рассмотрения дела в гражданском судопроизводстве. *Право Украины*. 2011. № 9–10. С. 362–370.

Цувіна Т. А. Впровадження інституту присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства України. *Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 лип. 2017 р.)*. – Київ, 2017. С. 195–200.

Череватенко І. М. Правила визначення нотаріальної юрисдикції. Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків, 2016. С. 154–157.

Шутенко, О. В. Особливості взаємовідносин сторін у цивільному судочинстві: психологічний аспект. *Судова практика*. 2012. № 9/10. С. 28–34

Шутенко, О. В. Проблема відповідності рішення суду дійсним обставинам справи в контексті новел цивільного процесуального законодавства. *Слово національної школи судів України*. 2018. № 2. С. 46–56.

Shpak M. V. Professional representation of a lawyer in civil procedure: questions of reformation. *Проблеми законності*. Харків, 2016. Вип. 133. С. 68–73

Шпак М. В. Перспективы нормативного регулирования деятельности адвоката как профессионального представителя в гражданском процессе Украины (на основе анализа отдельных законопроектов). *Legea si Viata: междунар. наук.-практ. прав. журн.* 2016. № 7/2 (295). С. 141–144.

Шпак М. В. Теоретичні засади професійного представництва адвоката у цивільному процесі. *Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу* (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків: Право, 2016. С. 131–133.

Шпак М. В. Принцип професіоналізму як засада надання кваліфікованої правової допомоги адвокатом у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2017. Вип. № 1 (88). С. 211–219.

Шпак М. В. Проблемні питання оновлення законодавства України в аспекті професійного представництва адвоката у цивільному процесі. *Проблеми законності*. Харків, 2017. Вип. 136. С. 82–88.

Шпак М. В. Міжнародно-правові стандарти професійної діяльності адвоката в цивільному процесі України. *Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид.* 2017. Вип. 1 (11). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/89807/99323>

Shpak M. V. The problematic issues of legal aid in cases considered in civil proceedings. *Проблеми законності*. Харків. 2020. Вип. 150. С. 78–89.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план навчальної дисципліни “Цивільний процес”	6
Завдання для практичних занять для V семестру.....	8
Завдання до контрольних робіт для V семестру	11
Програмні питання з навчальної дисципліни “Цивільний процес” (до заліку).....	20
Завдання для практичних занять для VI семестру.....	24
Завдання до контрольних робіт для VI семестру	29
Програмні питання з навчальної дисципліни “Цивільний процес” (до іспиту).....	40
Список рекомендованої літератури.....	46